

Hamid Yaqoobi (A representative of post revolution poetry of Sistan)

Dr. Abid Gulzar

Assistant Professor, Centre of Central Asian Studies, University of Kashmir, Jammu and Kashmir, India

Abstract

The ancient language of Iranians was a branch of Indo-Iranian family; of which many other languages of civilized world viz. Sanskrit, Latin, Greek etc. were derived. During great Iranian empires viz Sassanid, Achaemenid or Parthian, not only different sciences made headway but art, language & literature passed through the different stages of its development. After the establishment of Arab rule in Iran, the Persian language got subjugated. The Arabic became the language of communication and scholarship so much so that the Iranian scholars became so well versed in Arabic that they penned down great works in religious sciences, philosophy, astrology, medicine and other disciplines during the 200 years of Arab domination. But after the end of Arab rule in 205 A.H, there was a revival of Persian language for what Sistan became the flag bearer.

In this paper, an effort has been made to limelight the fact that how the post revolutionary verse has become the voice of masses so much so that the poetry created after the success of 1979 Islamic revolution better known as Sher-e-Inqilab uphold the revolutionary and Islamic ideals. Therefore, an analysis is made of the poetry of Hamid Yaqoobi; one of the celebrated poets of post revolutionary Sistan to have a feel of the kind of poetry which could be deemed as the representative poetry of post revolutionary Iran.

Keywords: arabic, persian, pehlavi, dari, qaseeda, gazal, rubaie, mathnavi, marsiyah, urooz tareekh-e-sistan, sistan, khorasan, revolution, shier-e-inqilab, wazn-e-shear, difa-e-muqad'dus, hubab, eshq, ahlulbyte, farhangh-e-aashoor, eshq, karbala

Introduction

The history of Persian literature reveals the fact that the Iranians started creating poetry around 3000 years back. [1] The Persian poetry passed through many stages of its metamorphosis through the centuries; chiseling out its form, selection of suitable vocabulary, allegories, similes, metaphors, ironies and style. The creation and development of literary genres; *Qaseedah*, *Mathnavi*, *Nazm*, *Gazal*, *Do-baiti / Rubai*, *Marsiyah* etc for expressing and representing different scenarios of beauty, imagination and mystic experiences became standards of expression; though changed over the time both in form, content and context. This trend led to the formation and foundation of five main schools of poetry right through its development as "*Sabk-e-Turkistani (Sabk-e-Khorasani)*, *Sabk-e-Iraqi*, *Sabk-e-Hindi*, *Sabk-e-Bazghash* and *Sabk-e-Mashrootiyat (Sabk-e-Jadid)*. [2] The meters (*Wazn-e-Shear*) of Persian poetry reached to its gradual perfection from last 3000 years. During this era of evolution and development, the people continued to ornate the verses with sober, sweet and very sensitive numbers and notes. Many a scholars wrote upon the science and techniques of *Urooz* (prosody) which include *Chahar Maqala* of Nizami Uroozi. So on its way to perfection, the varieties of meters were so

abundant in Persian poetry that it left the scholars of other languages dumb founded. [3]

Persian poets chose particular genres for expressing different situations. For the subjects of praise for kings, friends companions etc. they chose *Qaseedah*. For expressing love and extreme feelings and touch of heart they chose *Gazal*; for expressing patriotism, mysticism, bravery and ethical subjects they chose *Mathnavi*. [4]

Today, the Persian poetry in Iran reflect every kind of expression of the modern trends, human values, quality, freedom of expression, hopes, despairs, patriotism, rationalism, criticism of rulers, new ideas and also above all, Iranian adherence to their religious beliefs and extreme love for household of Prophet Muhammad (SAW) (*Ahlul byte*), both by following the rules of classical poetry and *Mouj Nov* or free verse.

Hereunder, an analysis of the poetry of Hamid Yaqoobi is presented to give the readers the feel of the subjects reflected in the verses of the post revolutionary poets of Sistan which indeed is also the representation of the contemporary Persian verse of Iran. Early in the morning of the month of Aban Month 1337 Shamsi, Hamid opened his eyes for this world in Zabol. He was brought up in severe climatic conditions of Sistan; amidst burning heat and blowing winds. His father was

¹ Estelami Mohammad, "Bar" Rasi Adabiyat-e- Emrooz-e-Iran", Amir Kabir Publications, Tehran, 1349, p.131

² Zareenkoob, Abdul Hossain, "Saire Dar Shaer-e-Farsi", Mosassa-e-Entisharat-e-Naveen, 1363 Shamsi, p.138-140

³ Qasmi, Sharif Hussain, "*Jadid Farsi Shairie Ek Mukhtasar Tajziya*", Indo Persian Society, Delhi, 1977, p.16

⁴ Ibid, p.7-8.

a respectable personality who had tread the path of piety, purity and morality. Thereby, becoming man of worship and lover of mankind. Hamid was only six when he got familiar with the scent of books and writing. He completed his basic education in Baba Nan Dad School. Hamid witnessed the starvation of the people for the fields had turned dry due to drought conditions. Hamid in the back drop of this grave situation where the villagers would migrate to cities due to hunger, entered his teens. Having a conscience soul and lovable heart, he would witness a hidden urge in the depths of his being for expressing something; the reality he would encounter many a times. So whatever he would feel, observe, visualize or whisper, he would handover it to the paper. The day was not far when this great master of contemporary poetry would endorse his writing as being the great verses. his imagination, thoughts and feels are for today's man so much so that he left his studies at the university midway for he couldn't resist the strong call of humanity that was calling him to speak for the people. So with heightened enthusiasm, he would participate in the meetings of "Anjuman-e-Shearo-Adab-e-Azad Sarv-e-Sistan" (The Libral Poetic and Literary Organization of Sistan) which thronged newer contexts, dimensions and facets and chose the *Qalib-e- Gazal* for the same. Hamid Yaqoobi has in depth understanding of the poetic genres. His outlook is cosmopolitan and ideas are clear. Surely the modern verse (*Shear-e-Jadid*) of Sistan has been elevated to new horizons by this great poet so much so that it paved the way for the progress of post revolutionary poetry in Sistan. [5] His Gazals is a vast flower garden (*Gulshan*), where the flowers of admiration, delight, happiness, fascination, myrth, bliss, longing and *Wisal* (Union with the beloved) give hope. While as, the other flowers gloom, shy, sigh and sob for the poet wails and cries for all the sweet memories of his beloved whose loneliness is unbearable for him. He could therefore give any kind of sacrifice to unite with him. The following verses are the fascinating expressions of the above mentioned realities; depicting as well, his style and art.

هراسان می روم تا لحظه ی میعاد در
باران
که آخر می روم چون شعله ای از یاد
در باران
خیابان بر شد از اشک من و فرهاد در
باران
نظم: در باران

می کشی حسی ز غم بر گونه ام تا
می توانی
در میان پلک خیس مرد تنها می
تکانی
بیرن چشم مرا تا چاه تهمت می
کشانی
بوی باغ خنده را کی بر لباتم می
نشانی
نظم: پلک خیس

به دنبال تو می آیم شبی در باد در باران
بخوان نام مرا شمع بیقرو ز و صدایم
کن
بگو در گوش توفان قصه های تلخ و
شیرین را

می نشینی رو به روی گریه ها می
ناگهانی
می بری احساس توفان خورده ی
آیینه ها را
بانوی شهر شقاوت تا کجای قصه
هابت
در عبور فصل زرد زخمهای مهریانی

در مانده ترین عاشق در کوچی ی
شیدایی
پایاب تو خواهد شد این سینه ی
دریایی
چشمم به افق مانده ای صبح که باز
آیی
نظم: آیه ی نورانی

بانوی سپیده بی حجاب آمده است
در منظر باغ همچو خواب آمده است
با خنده ی گل به پیچ و تاب آمده است
بر داغ دل من خراب آمده است

نظم: بود ای بهار

در کوچی ی چشمان تو پنهان
شده بودم
روزی که به کفر تو مسلمان شده
بودم
آواره ترین مرد خیابان شده بودم
نظم: در فصل زمستان

تا خط خطی کنده غزل عاشقانه ام
نزدانه تا که سر بگذارد به شانه ام
تاریک می رسد به نظر آشیانه ام⁶

نظم: مهمان

بگذار بگیرم خون در ماتم تنهایی
بر مرتع ی سبز دل یک لحظه قدم
بگذار
شب طغنه زند بر من ای آیه ی
نورانی

برقاب بنفشه آفتاب آمده است
آرام و زلال عروس ناز گل سرخ
نیلوفر سبز پوش بود ای بهار
آن شبنم پاک سحر از تاقه ی سبز

آن شب که من از خویش هراسان
شده بودم
با سجده ی یک تو به محراب
نشستم
در فصل غم آلود زمستانی تقدیر

امشب دوباره غم شده مهمان خانه ام
آمد کنار بستر تنها و سرد من
می خواهم از تو بگویم به غم ولی

He recalls the tragedy of Karbala in his own way; a strong sense of commitment, admiration, belongingness and love is found in the poems related to the subject.

مردی میان آینه آن شب شکست و
رفت
در زیر تازیانه باران آشنا
در امتداد سرخ عطشناک آسمان
وقتی به سمت آبی پرواز پر کشید
در اضطراب نقره ای کوچ آفتاب
هی خنده کرد و باغزل سرخ من
گریست
وقتی طلسم آینه ها را شکست و رفت
نظم: کوچ

روزی که رو به روی تو چشم خدا
گریست
روزی که تیر کینه تن مشک را درید
آنجا که تیغ تشنه زد آتش به نای
نخل
ظہری که کاروان سحر تشنه جان
سپرد
میان حنجره ی یاد یک صدای غریب
خمیده قامت دریا در آفتاب عطش
گلو بریده چو رگهای ارغوانی صبح
تپید سینه ی صحرا به لحظه ای که
شکست
دوباره می رسد از دور آشنای غریب
که زد جوانه به لبهای باوقای غریب
چکیده قطره قطره سحر پیش پای
غریب
حسین تشنه و تنها به کریلای غریب
نظم: تیغ و ساقی

نظم: پرنده های غریب

⁵ Yaqoobi, Hamid, "Fasl-e-Teegh" (Compiled by: Abbas Baqari), Shaidangarh, Tehran, 1385 / 2007, p.3-4

⁶ Ibid, p. 5-42

نیزه هابرنند از کینه سر آیینہ را
شسته بارانی زخون خاکستر آیینہ
را
زخم می زد نیزه ای بال و پر آیینہ
را
تا ببیند آسمان، چشم تر آیینہ را
نظم: خاکستر آیینہ

اهرمن بکشست آخر پیکر آیینہ را
از عطش می سوخت شبنم روی دست
آفتاب
در غبارستان پژواک عبور تیرها
خیمه زد طوفان آتش بر حریم عاشقی

از دل خسته ام گذر می کرد
همره ابر خون سفر می کرد

دسته‌هایم ستاره برمی داشت
باد بذر سپیده را می کاشت¹¹¹

نظم: هُرم اندوه

از آتش نگاه تو فریاد می چکید
از کوچه های تب زده بیداد می چکید
آیینہ و شکوفه و شمشاد می چکید
از سنگ و ابر و صاعقه فرهاد می
چکید¹⁷¹
نظم: صدای سحر

وقتی غرور سرخ تو در باد می چکید
آن شب که باد حنجره ی برگ را درید
از عمق چشم زخمی و نم دار آسمان
شیرین جو سوخت در عطش آرزوی
خویش

به دیار سحر سفر می کرد
از شب دیریا گذر می کرد

سینه ی سنگ غرق خون می شد
خشم، آیینہ جنون می شد

کاش ماه از کناره قلعه ی شب
زائر شهر آبی احساس

کاش در موسم پرندہ کشان
کاش باهر صدای قیر اندود

He remembers Hazrat Fatima, the daughter of Prophet Mohammad (S.A.W) in these verses.

به روی سینه ات گل داده امشب زخم
های تو
به رنگ رود جاری شد دو چشمم در
هوای تو
در آن روزی که خون بارید، چشمان
خدای تو
میان کبکشان پیچید زهر جان صدای
تو¹⁸¹
نظم: آیینہ ی نیلی

هنوز از خانه می آید صدای آشنای تو
زیوی ناله هایت گر گرفته آسمان دل
که زد آتش به محراب تو ای آیینہ ی
عصمت؟
چونیلی شد گل رخسارت ای آبی ترین
کوثر

اگر از شوق گل برآید روز
آنک، آنک بهار مهر آموز¹¹²

نظم: زیر سقف بنفشه

References

1. Estelami Mohammad, "Bar" Rasi Adabiyat-e- Emrooz-e- Iran", Amir Kabir Publications, Tehran. 1349, 131
2. Zareenkoob, Abdul Hossain, "Saire Dar Shaer-e-Farsi ", Mosassa-e-Entisharat-e-Naveen, 1363 Shamsi, 138-140
3. Qasmi, Sharif Hussain, "Jadid Farsi Shairie Ek Mukhtasar Tajziya", Indo Persian Society, Delhi. 1977, 16.
4. Yaqoobi, Hamid, "Fasl-e-Teegh" (Compiled by: Abbas Baqari), Shaidangarh, Tehran, 1385 / 2007, 3-4

For Yaqoobi the glamour of this world is temporary; heading towards extinction. What remains are only the memories.

عکسی است گونیا که به دیوار مرده
بود
شاید برای لحظه ی دیدار مرده بود
آنجا که روح آینه بیمار مرده بود¹⁹¹
نظم: مسافر

مردی کنار پنجره بر دار مرده بود
یک دار مانده بود و درختی و پلک خیس
حرقی نگفت از دل و از سنگ و زخم
خویش

He at times feels his city (Shehar) in deep slumber; unaware of what is happening around. Therefore, it seems a hoplessness has encompassed the poet.

ماہ در آیینہ ہم بی رنگ بود
قلب شهر خفته گویی سنگ
بود
شاخه در شولای باران می
خزید
شهر، چتر یاس بر سر می
کشید
ماہ از آیینہ ها بی رنگ تر
قلیبا از سنگ ها هم سنگ
تر¹¹⁰¹

از حضور شب دل من تنگ
بود
پنجره در کوچه تنها می
گریست
باد در گیسوی شب چون می
وزید
سسته می شد حس گل از بوتہ
ها
و در کنار شب دل من تنگتر
پنجره بشکسته زیر بار غم

نظم: شهر خفته

But he is equally hopeful for change and better days to come. His expression of desire and longing for transformation is excellently reflected in his following verses.

⁷ Ibid, P. 11-52

⁸ Ibid, P. 19-20

⁹ Ibid, P. 31-32

¹⁰ Ibid, P. 9-10

¹¹ Ibid, P. 7-8

¹² Ibid, P. 58-59